

ב"ה יום ה' בה"ב [בהר בחוקותי] תשי

כבוד ידידי הרב החסיד ה"ר צבי יעקב אברהם נ"י

מכתבו הגיעני ואודיעהו כי בינתיים מ"ר [מורנו רבי] ברוך שיבער עלה לאה"ק [לארץ הקודש] וקשה למצא אנשים שיוכלו לעסוק בדבר כתיבת ספורים. בכל זאת, אשתדל להותענין [=להתענין] בזה. ועתה הרני שולח לו כמה ספורים ונא לאשר קבלתם. ובעזהש"ת [ובעזרת השם יתברך] עוד אשלח לו. ידידו"ש [ידידו דורש שלומן] המברכו בכט"ן"ס [בכל טוב סלה] והרמ"ק כב"י [והרמת קרן כבוד/כל בית ישראל]. יצחק במוה"ר שלום יוסף

2

סיפור מופלא זה שמעתי מאברך שהיה חסיד של הרב הקדוש רבי אהרן מקרלין זצ"ל, ואותו יהודי שמע את הסיפור מפי הרב הקדוש רבי נחום דב, בנו של הצדיק רבי שלום יוסף, וחתנו של האדמו"ר הקדוש רבי אברהם יעקב מסדיגורה זכותו תגן עלינו. הוא סיפר את הסיפור הזה לאחר קידוש לבנה.

בווילנה, עיר בליטא, חי עשיר שהייתה לו בת יחידה שהתעוורה, רחמנא ליצלן. העשיר הוציא הון רב על רופאים, אך ללא הועיל. באותה עת, היה מבקר אצל העשיר מלמד שהיה מאזור סדיגורה, ובאותו זמן כבר ישב האדמו"ר הקדוש מרוז"ין בסדיגורה. המלמד, שידע על אסונה של הבת, אמר לאם: "שמעי בקולי וסעי לסדיגורה, שם נמצא הצדיק, הרוז'ינער, אשר בעזרת השם ירפא את בתך".

האם, ששמעה זאת, החלה להפציר בבעלה שייסע אל הרוז'ינער זצ"ל. הליטאי, שהיה כמובן מתנגד, סירב לשמוע על כך ואמר: "כבר הייתי אצל די והותר מכשפים, את רוצה שאסע לעוד אחד?" אך כדרכן של נשים להפציר, היא המשיכה להפציר בו מדי יום עד שהסכים לנסוע לסדיגורה. הדרך מוויילנה לסדיגורה ארוכה מאוד, לכן הוא ציווה לרתום עגלה עם סוסים טובים והגיע לסדיגורה ובא לחצר.

הרוז'ינער זצ"ל חש ברוח קודשו שהגיע ליטאי, והורה שלא להכניסו. הליטאי שמע שמספרים מופתים, ניגש לגבאי וביקש להיכנס לרבי. הגבאי ענה "מיד" ולאחר מכן דחה את בקשותיו. הליטאי המתין שם כמה שעות, וכשראה שמסרבים להכניסו, חזר לאכסנייתו והתלונן בפני האנשים מדוע אין מכניסים אותו. כולם נכנסים, ורק הוא לא. ענו לו: "בוודאי מעולם לא היית אצל רבי. האינך יודע שעליך לתת לגבאי סכום הגון ואז יכניסך?" "אבוי", הוא אומר וחוזר לחצר ואומר לגבאי: "אתן לך שלושה רובלים אם תכניסני." עונה הגבאי: "אי אפשר. אך אתן לך עצה. הנה עומד אחד מילדי הרבי; תן לו רובל, והוא יכניס לאביו ויסדר שיכניסוך".

הילד לקח את הכסף, נכנס לאביו ואמר: "אבא, הכנס את הליטאי." שאל אותו אביו: "מה חובתך אליו?" ענה הילד: "קיבלתי ממנו רובל." "אני מבין", אמר הרוז'ינער, "אם כך, הכניסוהו." אמר הילד לגבאי: "הכניסו." הליטאי הכין פתקה (קוויטל), נכנס ומסר את הפתקה ופדיון נפש. אמר לו הרוז'ינער: "איני יכול לטפל בך." שאל הליטאי: "מדוע? אני רואה שאתה מטפל בכל היהודים, האם איני יהודי? האם כספי אינו כסף?" ענה הרוז'ינער: "באיזה כוח אנו מטפלים ביהודי? בכוח האמונה. הוא מאמין שאנו מתפללים לריבונו של עולם והריבונו של עולם עוזר. אתה, לעומת זאת, באת לכאן בכוח אחר, כוח הכישוף. זאת איננו יודעים".

אמר הליטאי: "שמע נא, רבי, אם תטפל בי אומר שיש אלוקים בעולם ויש רבי כמו רוז'נער. אם לא, אומר להיפך, חס ושלום." "אם כך," ענה הרוז'נער זצ"ל, "עלינו לקדש שם שמים." הוא אומר לליטאי: "האמן לי שאיני יכול לעזור לך, אך אוכל לתת לך עצה. סע ליאסי ולך לחצר בית הכנסת. שם תמצא יהודי המוכר בייגלך. אתן לך סימן נוסף - יש לו שש אצבעות ביד ימין. אמור לו ששלחתי אותך אליו שיעזור לכתך. וכאשר ה' יעזור לך, הבא לי עגלה עם סוסים מיאסי".

הליטאי נסע ליאסי ואכן מצא את היהודי ואמר לו: "הרוז'נער שלח אותי אליך שתעזור לבתי." "אבוי," נאנח היהודי ואמר, "מה הוא רוצה ממני? הוא זה עתה שלח אותי לצאר ניקולאי, ועכשיו הוא מטיל עלי ליטאי?" הליטאי לקח עגלה ואמר ליהודי שיצטרף אליו כדי שילכו למלון שבו שוהה בתו. אמר לו היהודי: "לך אתה. אני אבוא אליך בקרוב." הליטאי הלך וחזר הביתה. בתו רצה לקראתו ואמרה: "אבא, יהודי היה כאן עכשיו, והוא נתן לי חתיכת בייגל. אכלתי את הבייגל והתחלתי לראות. עיניי רואות היטב עכשיו." "היכן היהודי?" "הוא כבר הלך עם הבייגלך שלו." הליטאי רץ לחצר בית הכנסת להודות לו, אך כבר לא הצליח למצוא אותו. אדם זה היה אחד מל"ו הצדיקים הנסתרים. וכך קנה הליטאי כמה סוסים טובים ומרכבה טובה ונסע לסדיגורה אל הרוז'נער זצ"ל.

3

סיפור ששמעתי מהאדמו"ר מבהוש, הצדיק רבי מנחם מנדל זצ"ל, על האדמו"ר הקדוש רבי מרדכי מטשרנוביל זצ"ל. פעם בא יהודי פשוט, חוכר (ארנדר), אל הצדיק הנ"ל, ושמח מאוד יחד עם החסידים הגדולים. שאלו אותו: "מדוע אתה כה שמח? איזו תורה שמעת? מה למדת מהרבי?" השיב: "כשנכנסתי לרבי, שאל אותי על סדר יומי בכפר, אז סיפרתי לו שאני קם לפני עלות השחר ורץ לכפר ועוסק במסחר עד עשר או אחת-עשרה. אחר כך אני חוזר הביתה ומתפלל ואוכל. אמר לי הרבי: 'לזה קוראים להתפלל?' אמרתי לו: 'הרבי לא מבין בעסקים. אם אלך מאוחר יותר, הגוי ילך ולא יישארו קונים בבית.' אמר לי הרבי: 'אספר לך סיפור. חתן עשיר איבד את כספו, רחמנא ליצלן. הוא היה בחור מעודן, אז הלך רחוק מביתו ונעשה מלמד. עבד כמה שנים והרוויח כמה אלפי רובלים. המיר את כולם לזהב שמילא כמה שקים של זהב. נשארה רק מטבע נחושת אחת. זה נקרא ברוסיה פיאטק (מטבע בת חמש קופיקות). בדרך, היה עליו לשמור שבת בדרך. הוא הגיע כמה קילומטרים מעירו אך לא יכל להמשיך כי השמש עמדה לשקוע. הוא שקל אצל מי להסתיר את כספו - הוא פחד להשאירו אצל החוכר (ארנדר) של הכפר אך חשש לשמור שבת לבדו. אולם, היה בחור ירא שמים, אז החליט לתת אותו לחוכר. מיד כשנסר לו, לא יכל לחכות עד מוצאי שבת. החוכר הבחין שהאיש לא יכול לסבול, אז קיצר את הסעודה השלישית ומיהר לעשות הבדלה וזרק לו את החבילה שלו. כשספר וראה שהזהב נמצא, לא טרח לחפש גם את מטבע הנחושת.' אמר רבי מוטל'ה מטשרנוביל: 'הנשמה היא זהב. אם היא ניתנה לך, אסור לך לדאוג לעצמך [כלומר, לדאוג יותר מדי לפרנסתך]. אתה יכול לבטוח בריבוננו של עולם.' זכותו יגן עלינו.

4

סיפור ששמעתי מפה קדשו של האדמו"ר הקדוש, רבי ישראל שלום יוסף מבהוש זצוק"ל. ידוע כי האדמו"ר הקדוש, רבי אברהם זצ"ל, בנו של הצדיק והאדמו"ר המגיד הגדול ממזריטש זצ"ל, המכונה בפי כל רבי אברהם המלאך, היה חתנו של מורנו הקדוש רבי פייביש מקרמניץ זצ"ל. פעם אחת, ביום חול, בעת שישב על שולחן חותנו, כינס את המניין שלו והורה להם לנעול את הדלת, ואמר שלא משנה כמה ידפקו על הדלת, לא יפתחו אותה. אז ציווה עליהם לומר הלל. מיד כשהחלו באמירת ההלל, החלו לדפוק על הדלתות ולצעוק 'אש'. אך הם לא פתחו עד שסיימו את אמירת ההלל. כאשר פתחו את הדלתות ויצאו לרחוב, ראו שהכנסייה שהייתה סמוך לביתו נשרפה כליל.

סיפור זה שמעתי מהצדיק הנזכר לעיל. בנו הבכור של אדמו"ר הקדוש מרוז'ין, רבי שלום יוסף, היה חתנו של רבי דן, בנו של רבי יצחק מרדוויל. רבי שלום יוסף ישב על שולחן חותנו (קעסט) אצל רבי יצחק מרדוויל לתקופה מסוימת. פעם אחת בא רבי יצחק אל רבי שלום יוסף ושאל אותו: "בני, מדוע אינך לומד את שפת החיות והעופות?" השיב רבי שלום יוסף: "איני יכול לעשות זאת כי אני חושש שזה עלול להפריע לעבודת הבורא שלי." בנו של רבי שלום יוסף, רבי יצחק מבוהוש, ששמע סיפור זה מאביו, אמר כי "אבי צדק" והוסיף: "אתמול בבוקר בא ציפור וישב על חלוני ובכה כל כך עד שקרע את לבי. אז ראיתי שאבי צדק".

ב"ה. שמעתי מהגביר ר' אביגדור, בנו של הרב מהעיר אורחיי (בסרביה) זצ"ל, שאביו סיפר לו כי כאשר האדמו"ר ישראל מרוז'ין זצ"ל הגיע לקישינב, היה זה הודות למאמציו של ר' יוסף מרשקוב זצ"ל. הרשקובר אמר שתיקון בסרביה לא יכול להתרחש אלא אם הרבי מרוז'ין יבוא לבסרביה. אולם, הרבי מסאוורן התנגד לכך, ומכיוון שהרב מאורחיי היה חסיד של סאוורן, הוא לא הלך לפגוש את הרבי מרוז'ין. אך לאחר שהרבי מרוז'ין שהה בקישינב במשך שבועיים, ביום האחרון "רוחו נפעמה" בקרבו, והוא בא לפגוש אותו. הרוז'ינר כבר היה טרוד, והרב לא הצליח לדבר ולהתנצל כראוי.

הרשקובר היה ידיד טוב של הרב מאורחיי ולקח אותו עמו במרכבתו של הרוז'ינר. שני הרבנים עמדו על המדרגה, מימין ומשמאל. לאחר שנסעו מרחק מה (תחום שבת) מהעיר, אמר הרב מרשקוב שהרב מאורחיי מבקש את סליחתו, שהרבי לא יקפיד על כך שלא בא אליו כל הזמן הזה. "הקפדה?" קרא הרוז'ינר, "הקפדה? מעולם לא הקפדתי על יהודי. רק פעם אחת הקפדתי על יהודי. שבו שניכם, רבנים, ואספר לכם מה קרה, ותראו אם צדקתי בהקפדתי על אותו יהודי. אבי, הרב הקדוש זכותו תגן עלינו" - סיפר הרבי מרוז'ין - "נסע לשבת לעיירה ליד ברדיצ'ב. בדרך היו צריכים לתקן את העגלה, אז הוא יצא לטייל בינתיים.

שם, מחוץ לעיר, הוא פגש אחד מחסידיו, ר' שמואל, מוביל את פרתו למרעה בשדה. הוא ראה את אבי ומיד רץ הביתה, הכין חדר, חזר וביקש מאבי לבוא עמו הביתה, ואבי הלך.

בעת קבלת הפנים (פראווען), התלוננה אשתו של החסיד שמואל בפניו: (1) היא אינה חווה אף חג כי בעלה תמיד עם הרבי שלו אז; (2) הכנסתם לצערם דלה מאוד. יש להם רק את הפרה להרוויח כסף ובעלה הוא מלמד; (3) כבר עברו שנים רבות ואין להם ילדים, רחמנא ליצלן. אבי ענה שהיא צריכה לבוא עם בעלה לחגים. וכך הם באו לראש השנה. אחרי ראש השנה, היא רצתה להיפגש עם הרבי כדי להיפרד, אך הוא סירב כי מנהגו היה לחכות שהרבי יחליט לשלוח אותו. כך עברו עשרת ימי תשובה, יום כיפור וסוכות, ואבי לא קרא להם עד חנוכה! כשהם באו להתקבל, אבי נתן להם תפוח ובירך אותם שייושעו בילדים.

אשתו של שמואל פנתה שוב לאבי ואמרה שמכיוון שבוודאי כל התלמידים כבר עזבו והפרה נמכרה "ולרש אין כל" אז אבי נתן לר' שמואל מטבע כדי שיקנה מה שיזדמן. הם חזרו הביתה והחלו להצליח ולעלות יותר ויותר עד שהוא הפך לספק ממשלת. הוא התעשר מאוד וקנה לעצמו בית נאה בברדיצ'ב והייתה "תורה וגדולה במקום אחד." הוא עדיין היה בא לאחי (נפטר בתקע"ג) בפרוהובישט, אבל אלי כבר לא בא. יתרה מזאת, קצין מברדיצ'ב היה צריך לבוא לרוז'ין אז הוא התייעץ איתו היכן הוא יכול להתאכסן והוא יעץ לו לבוא אלי ודווקא לחדר התפילה שלי. "אז, סיכם הרוז'ינר, "אני שואל אתכם, רבנים, האם הייתי צריך להקפיד על אותו חסיד שמואל, שכל ישועתו באה דרך אבי ושולח לי כזה שטן, רחמנא ליצלן, לקודש הקודשים שלי?!" עד כאן דבריו הקדושים והטהורים.

ב"ה. שמעתי מהרב הגדול שלמה רייזמן, רב בעיר פולטישן (מולדובה), ששמע מהמקורב הרב והחסיד ר' צבי שטרנברג ע"ה, כיצד נסע עם האדמו"ר הקדוש מטשורטקוב זי"ע לשאוף אוויר צח בגרמניה. הטשורטקובר נסע לאזור בגרמניה שבו בקושי הכירו יהודי, עד כדי כך שהגבאי לא יכול היה ללכת אפילו לדואר מבלי שיידו בו אבנים. באכסניה שבה התאכסן הרבי, היה יהודי גרמני זקן שבכל יום היה קם לפני הרבי, משתחוה לו ומברך אותו בבוקר טוב בכבוד רב. פעם אחת, כשבנו של היהודי הגיע הביתה, אמר לו אביו: "בוא בני ותראה את פניו הזוהרות של איש אלוקים. הבה נלך לברך אותו".

כשראה הבן את פניו הקדושות של הרבי הקדוש מטשורטקוב, הוא התרגש עמוקות ורץ אל הרבי בהתלהבות רבה. הוא הוציא קופסת סיגריות מזהב ורצה לתת אותה כמתנה לאדמו"ר. האדמו"ר, שעליו נאמר "לא יאונה לצדיק כל און" נבהל מאוד מהמראה הפתאומי של חפץ מוקצה בשבת, וקפץ לאחור ביראה ופחד ורק הקיר עצר בעדו. הגרמני לא הבין עד שהגבאי הסביר לו שזה אסור. כשסיים הטשורטקובר את הטיפולים שלו, הוא נסע לסדילקוב לציון שם.

לאחר מכן, האדמו"ר ר' נחום דב זצ"ל התעניין בפרטי הפעילויות והחוויות של הטשורטקובר, וכששמע את הסיפור על אותו גרמני, הוא סיפר אותו לחותנו הקדוש מסדיגורה. כשישבו שני הצדיקים יחד ליד השולחן, שאל הסדיגורער את הטשורטקובר על כך. סיפור זה הוא לא רצה לדון בו כדי לא לספר דבר רע על אדם אחר, עד כמה הוא היה רחוק מיהדות. שאל אותו הסדיגורער: "אחי הקדוש, אנשים רבים באים אליך לתקן את פגמיהם, ואם אינך שם לב לפגמים, כיצד תדע כיצד לתקן אותם?" ענה הטשורטקובר: "אנחנו לא מסתכלים על הפגם. אנו רואים במשיכה לטוב, ודרך זה אנו כבר יודעים מה לתקן." עד כאן דבריו הטהורים.